

Politik Bilim

Teknolojide iz sürmek (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bu hafta iki teknoloji alanında daha iz süreceğiz. Bunlardan ilki olan **nükleer enerji teknolojilerinde** alınan patent sayısındaki yıllık artış hızının nispeten az olduğu (1995-2005 döneminde dünya ortalaması %5,8); bu nedenle, nükleer enerjinin dünya toplam patent sayısı içindeki payının giderek azaldığı görülmektedir. 1995-97 döneminde bu pay %0,5'in biraz üzerindeyken 2003-2005 döneminde %0,5'in de altına düşmüştür. Sadece Japonların nükleer enerji patent sayılarını hızla artırdıkları (yıllık artış ortalaması %22,8) gözlenmektedir.

2005 yılında alınan nükleer enerji patentlerinin %34,8'i AB'ye aittir. ABD %27,2'yle ikinci; Japonya % 22,7'yle üçüncü sıradadır. AB'ye de ülkeler bazında bakıldığında ABD ve Japonya'yı %13,1'le Almanya; %7,4'le Fransa'nın izlediği görülmektedir. İlk ondaki diğer ülkelerse, sırasıyla, Birleşik Krallık, Rusya Federasyonu, İsveç, Hollanda, İtalya ve İsrail'dir.

Nükleer enerji, bizim kamuoyumuzda genellikle tedirginlik yaratan bir konu olmuştur. Ne var ki, yukarıdaki verilerden de anlaşılacağı gibi, pek çok ülke, bu alandaki teknoloji geliştirme çalışmalarını sürdürmektedir. Diğer alanlara göre tek fark, alınan patent sayısındaki artış hızının nispeten düşük olmasıdır.

İz süreceğimiz diğer alan **yakıt pili teknolojileridir**. Bilindiği gibi, yakıt pilleri, genellikle temiz enerji kaynakları kategorisinde değerlendirilmekte ve bu alandaki araştırmalara büyük bir önem verilmektedir. Patent istatistikleri de bu önemi yansıtmaktadır. 2005 yılında, yakıt pili alanındaki buluşları Patent İşbirliği Anlaşması (PCT) çerçevesinde koruma altına almak üzere dosyalanan patent başvuru sayısı 850 dolayındadır ve 2003-2005 döneminde, yakıt pili patentlerinin dünya toplam patent sayısı içindeki payı %0,5'in üzerine çıkmıştır.

1995-2005 arasındaki on yıllık dönemde yakıt pili patent sayısında yıllık ortalama artış hızı, dünya genelinde, %24,6 gibi çok yüksek bir orana erişmiştir. Aynı dönemde Japonya'daki artış hızı olağanüstüdür: %52,5... Bu hız bir de, topluca BRIICS kısa adıyla anılan ve Brezilya, Rusya Federasyonu, Hindistan, Endonezya, Çin ve Güney Afrika'yı içine alan ülkeler grubunda dünya ortalamasının üzerine çıkmıştır: %31,6...

Yakıt pillerinde alınan toplam patent sayısı içindeki payları açısından ülkeler arası sıralamada ilk sırayı %48,4'le Japonya almaktadır. ABD %20,3'le ikinci; Almanya %7,6'yla üçüncü sıradadır. Onları, sırasıyla, Kanada, Fransa, Birleşik Krallık, Çin, İsviçre, G. Kore ve Danimarka izlemektedir.

Evet, böylece, OECD'nin 2008 Patent İstatistikleri İncelemesi'nden hareketle teknolojide iz sürmenin sonuna geldik. Açıklıkla belirtmek gerekir ki, asıl iz sürme patent kayıtlarında ve istatistik verilerinde yapılacak çok daha ayrıntılı incelemelerle olur. Asıl o zaman araştırmaların hangi noktalarda yoğunlaştığı ve her alandaki gidişin tam hangi yönlerde olduğu ortaya konabilir. Ama, bizim yaptığımız gibi bir iz sürmede de hangi kritik teknoloji alanlarının öne çıktığı; o alanlardaki gelişmelerin sürüp sürmediği; gelişmenin hızı; ülkelerin durumu gibi konularda kabaca da olsa fikir edinmek mümkündür.

Görüldüğü gibi, dünya genelinde dikkatlerin odaklandığı teknoloji alanları enformasyon ve telekomünikasyon teknolojileri; biyoteknoloji; nanoteknoloji; çevreyle ilintili teknolojiler ve bunların içinde de özellikle sürdürülebilir enerji kaynakları ve otomobillerin yarattığı kirliliği önlemeye yönelik teknolojiler; nükleer enerji; ve yakıt pilleriyle ilgili teknolojilerdir. Ve yine

görüldü ki, Türkiye olarak, bu anahtar konumundaki teknolojilerin nispeten daha eskiye dayananlarında pek fazla varlık gösterememişiz. Hiç olmazsa bunlardan en yenisi olan nanoteknolojiye yüklenip biraz teknoloji ve özgün ürün geliştirebilme idmanı yapsak ve kendimizi hiç olmazsa bu teknoloji alanında denesek ne kaybederiz? Buna bir de çevreyle ilintili teknolojileri eklessek neyiz eksilir?

CBT. 12 Aralık 2008